

ROMAN
SCHATZ
KOHTAUS

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Roman Schatz ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

ISBN 978-951-1-43748-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Kiitollisuudella omistettu Ninnalle,
Ismolle, Oliverille ja Jussille.
Perustuu tositapahtumiin.

Perjantai

*Olkaa te vihdoin hiljaa, nyt minä puhun,
käyköön minulle sitten miten käyneeikin.
Minä panen alttiiksi oman ruumiini,
puhun, vaikka henki menisi.*

JOB 13:13-14

1.

Tuulilasin läpi hämärtää ilta, harmaa muuttuu taas mustaksi. Nyt jo. Joulusta on jo viikkoja, mutta vieläkin yö yllättää ihmisen keskelä päivää. Tähän pimeyteen ei koskaan totu.

Navigaattori on kuuliaisesti vaihtanut taustavärinsä tummansiniseen. Se väittää, että kotiin olisi vielä vähän yli satakahdeksankymmentä kilometriä. Polttoainelaskurin mukaan bensaa riittää enää sataanviiteenkymmeneen.

Olen ajanut tätä autoa monta vuotta, mutten koskaan kokeillut, kuinka tarkka bensamittari viime kädessä on. Pitäisikö? Ehkä menovettä riittäisi juuri ja juuri kotiin asti, mutta en halua ottaa sitä riskiä, että autoni jämähtää jonnekin kehätielle tai risteykseen. Se olisi noloa, ja se voisi tulla kalliiksikin.

Typerä vanha radio, sillä on oma sielu ja tahto. Kysymättä se on taas tallentanut muistiin vahvimmat eetteristä löytämänsä signaalit ja nyt se kiduttaa minua jollain kaupallisella iskelmäkanavalla:

Polttaa.

Asfaltti polttaa.

On paras päivä kesän lyhyen,

Voi pojat, kyllä tunnen sen.

Se polttaa.

Asfaltti polttaa...

Musiikki on ihan hirveää, eivätkä edes sanat osu tällä kertaa kohdalleen. Yleensä ne aina tarkoittavat edes jotakin. Iskelmät ovat kuin horoskoopit, ne on tehty niin, että aina jotenkin osuvat jonkun

kohdalla johonkin, täynnä yksinkertaisia viisauksia, joilla ei tee mitään, mutta jotka on helppo muistaa.

Inhoan iskelmiä, koska ne ovat musiikillisesti lapsellisen yksinkertaisia ja koska ne on tehty ihmisille, jotka eivät ymmärrä musiikista mitään. Sanoituksissa paasataan suurista asioista, harrastetaan halpaa keittiöpsykologiaa ja ennalta-arvattavia loppusointuja. Iskelmissä ei tapahdu koskaan mitään yllättävää. Siksi ne saavat karvani nousemaan pystyyn.

Ei pitäisi suuttua pikkuaasioista, se on epäterveellistä, se kostahtuu välittömästi. Aivan kuin oikeasta silmästäni lähtisi hetkeksi näkö. Muutaman sekunnin verran en näe syvyyttä, oikean silmän kuva on hetken aikaa utuinen, sitten näkökenttä palautuu entiselleen. Outoa, ei minulla ennen ole ollut silmässä tällaista. Se johtuu varmaan väsymyksestä. Tai tästä kaamoksesta.

Kunnon kuppi kahvia tulisi tässä hämärässä tarpeeseen, että silmät pysyvät auki Helsinkiin saakka. Ja hansikaslokerossa on jäljellä pari röökiä, voisin polttaa vielä yhden. Ei se kotona enää haise, kun pureskelen purkkaa tai imeskelen pastillia.

En tiedä, välittäisikö vaimoni edes siitä, että poltan, mutta varmuuden vuoksi salaan sen häneltä. Sellaisia ovat tänä päivänä aikuisen miehen vapaudet vapaassa Lännessä. Ansaitsemme kaikki urhoollisuusmitalin, me, jotka vielä ajamme polttomootoreilla, syömme lihaa ja salaa tupakoimme. Ennen poltimme salaa vanhemmiltamme, nyt poltamme salaa aviosiiipoiltamme tai lapsiltamme. Valheiden määrä on vakio, vain niiden syyt ja kohteet vaihtuvat elämän aikana.

Radioaseman tekopirteä miesoletettu juontaja julistaa ylpeänä kotimaisen musiikin viikonlopun alkaneeksi ja että heillä juhlistetaan suomalaisuutta soittamalla maanantaihin asti vain ja ainoastaan suomenkielistä iskelmä- ja popmusiikkia.

No ei varmana soiteta, ainakaan minun autossani. Kiitos, mutta ei kiitos. Minulla on viikonloppuna parempaa tekemistä.

Pakko tankata ja huilia hetki. Pari tuntia vielä, reilu, sitten olen kotona. Stadin tyylikkäässä ydinkeskustassa, lämpimällä sohvalla, pehmeä kissa sylissä ja lasi viileää, kuivaa, elsassilaista valkovii-niä kädessäni. Sitten voin rauhassa kuunnella kunnon musiikkia. Jazzia tai vaikka klassista. Antaa nyt tämän roskan vielä hetken soida, tankataan nyt vielä näillä taajuuksilla.

Asfaltti ei todellakaan polta, lämpötila ulkona on nollan tienoil-la ja räntää tihkuu. Kerran minuutissa pitää vilauttaa pyyhkijöitä.

Junalla olisi tietysti ollut rennompaa ja nopeampaa, ja matka olisi vieläpä ollut ympäristöteko.

Mutta ei aina eikä kaikessa jaksaa olla hyvä ihminen. Käytänhän minä edelleen muovikassejakin ja heitän välillä paristoja tavalli-seen roskikseen, kun vaimo ei ole katsomassa.

Ja junassa minun olisi pitänyt käyttää maskia. Ilman sellaista konduktööri ehkä heittäisi minut ratapenkkään, tai ainakin muu matkustajaporukka katsoisi vihaisesti pitkin nenänvarrtta. Ja mitä jos siellä joutuu yskimään tai aivastamaan? Julkisesti ei kehtaa enää niiskuttaa. Siitä voi seurata joukkopaniikki ja joku voi tulla ve-tämään turpiin.

Täällä autossa saan olla yksin. Helvetin hienoa olla välillä ihan omillaan, parhaassa mahdollisessa seurassa, ihmisen kanssa, jo-hon voi luottaa, joka aina ymmärtää ja jolle voi olla täysin rehelli-nen. Ihminen, jonka edessä mikään ei koskaan hävetä. Täällä au-tossani saan puhua ääneen itseni kanssa, laulaa, kiroilla, tunnustaa rakkauksia, improvisoida loistavia runoja, julistaa kuningaskuntia ja tasavaltoja, saan röyhtäistä ja piereskellä. Ja myös yskiä ja aivas-taa niin paljon kuin sielu sietää.

My car is my castle, autoni on linnani.

*Olen matkalla takaisin kotiin
siellä rakkain mua odottaa
Jälleen levätä saan*

*Olen matkalla takaisin kotiin
tutut kasvot melkein jo näen
kuin myös matkan päin...*

Juu, rakkain se minua siellä odottaa. Jos vaimo ei ole vielä ehtinyt antaa sille ruokaa, hemmottelen sitä erityisillä herkuilla. Jossain pitäisi vielä olla jäljellä kissannappuloita, joista se niin hulluna tykkää. Mutta ensin annan sen kiehnätä jaloissani, vapaita lounaita ei tarjoilla edes kissoille.

Näin minä nyt teen: seuraavalla huoltoasemalla tankkaan vanhan valkoisen Volvoni täyteen rehellisen myrkyllistä, korkeaoktaanista, hiileksi palavaa bensiniä. Nautin matkasta, kun vielä voin. Pian polttomoottorit ja manuaalinen ohjaaminen kielletään kokonaan, sitten täytyy varmaan mennä johonkin kalliiseen elämyspuistoon, jossa saa vielä itse päättää, mihin päin mennään ja kuinka lujaa.

Pidän pienen tauon ennen loppurutistusta, juon kupin kahvia ja poltan tupakan. Ja sitten kotiin.

2.

Puolen tusinaa turvakameraa seuraa korkealla resoluutiolla, miten keski-ikäinen, huomaamattomasti pukeutunut mieshenkilö kävelee automaattisesti avautuvista liukuovista sisään, pysähtyy ja katselee hetken ympärilleen.

Mies näkee kyltin, jossa varoitetaan ”nauhoittavasta” kamera-valvonnasta, ja hänen kasvoilleen ilmestyy huvittunut ilme. Hetkeä myöhemmin hänen ilmeensä vakavoituu. Hän muistaa jotain ja ottaa takintaskusta hengityssuojaimen, pingottaa sen narut korvien-
sa taakse ja astuu peremmälle.

Huoltoasemarakennuksen kattoon kiinnitetyistä kaiuttimista soi sama radiokanava kuin äsken autossa, vain kappale on ehtinyt vaihtua. Mies hymähtää taas, mutta tämä toinen hymähdys ei enää kasvomaskin takaa näy eikä tallennu.

Pienen maalaishuoltoaseman kahvilatila on tyhjä, pöydät ja tuolit on kasattu päällekkäin ja aseteltu niin, etteivät asiakkaat pääse istumaan. Pinotut huonekalut näyttävät siltä, että joku olisi vahingossa rakentanut kadulle tarkoitetun barrikadin sisätiloihin. Kahvilan takaseinällä vilkkuu ja piippaa hermostuneesti kaksi rahapeliauto-
maattia, jotka jostain syystä ovat päällä, vaikkei niillä saa pelata.

Seinillä on useita muovikalvoihin työnnettyjä lappuja, joissa kehoitetaan kiinnittämään huomiota käsihygieniaan ja pitämään riittävästi etäisyyttä muihin asiakkaisiin.

Joita ei ole.

Paikka on aivan kuollut, keski-ikäinen mies on ainoa asiakas.

Nyt hän näkee ensimmäisen kameran, ryhdistäytyy ja asemoituu kassalle.

Tiskin takana istuu nuori nainen, selkä päin miestä. Mies kakistelee maskin takaa saadakseen hänen huomionsa.

Nainen pyörii satulatuolillaan satakahdeksänkymmentä astetta ja kääntyy mieheen päin. Nyt vasta mies huomaa, että naisella on kännykkä kiinni korvassa. Hänen molemmat käsivartensa ja kaula ovat kokonaan värikkäiden tatuointien peitossa, hänellä on kulmakarvojen alapuolella useita lävistyksiä, ja hänen polkkatukkanensa värisävy on jostain pinkin ja lilan välistä.

Miehen tekisi mieli katsoa tatuointeja tarkemmin, mutta hän ei kehtaa tuijottaa niin paljon nuorempaa naista. Naisen työasu loistaa huoltoasemaketjun räikeissä väreissä, ja hänellä on naamalla musta kankainen kasvomaski, jossa on jonkin metalliyhtyeen logo. Mies miettii, onko naisella maskin alla myös huulissa ja nenässä lävistyksiä.

Tiskin takana on valvontakameroiden suuri monitori. Sen kuva on jaettu useaan pienempään ruutuun, joka kameralle yksi. Valvontajärjestelmässä ei ole mikrofoneja, mutta kuva on niin tarkka, että keskustelun voisi lukea huulilta:

”Oota hetki”, nuori nainen sanoo puhelimeen, laskee sen tiskille ja vilkaisee kassakoneen näyttöä. Hän työntää karkinväriset hiuksensa korvien taakse, ja nyt mies näkee, että naisen korvissakin on monen monta reikää ja korua.

”Yhdeksänkymmentäkaksi euroa ja viisitoista senttiä, kiitos.” nainen lausuu rutiinilla.

Mies ei vielä maksa, vaan ottaa pumppupullosta vähän käsideisiä ja levittää sitä huolellisesti käsiinsä, kirurgin tyyliin myös sormien väliin ja kädenselkään. Hän katselee ympärilleen. Sitten hän poimii kassan viereiseltä rautalankahyllyltä purukumipakkauksen ja laittaa sen tiskille.

”Vielä tämä.”

Vaikka nuori nainen ei edes katso miestä kunnolla, tämän muinaiset vaistot toimivat, ja miehen käsi nousee järjestelemään harmaita hiuksia.

Pienen tauon jälkeen mies vielä lisää: ”Ja kymmenen riviä lottoa, ilman jokereita ja plussia, ihan sellaisenaan, kiitos. Ja kahvi. Iso.”

Nyt nainen katsoo miestä hetken silmiin, ikään kuin häntä ärsyttäisi, että asiakas häiritsee hänen puhelinrauhaansa haluamalla niin monta asiaa.

Hänen univormunsa rinnassa on nimikylytti, jossa lukee hänen etunimensä. Mies ei kiinnitä nimeen huomiota, tatuoinnit kiinnostavat häntä enemmän.

Tiskillä kassan vieressä seisoo suuri teräksinen kuutio, italialaisvalmisteinen kone, josta saisi napin painalluksella kaikenlaisia muodikkaita, eksoottisia kahvivariaatioita, espressoa, cappuccinoa, americanoa. Koneen päällä on lappu, jossa lukee *Epäkunnossa*.

”Tuossa on kahvia”, sanoo nuori nainen ja osoittaa vanhanai-kaista, suurta lasikannua, jossa on pikimustaa, varmaankin koko päivän seisonutta huoltoasemakahvia.

Sillä aikaa, kun myyjä naputtaa tarvittavat tiedot harmaaseen veikkauspäätteeseen, mies kaataa itselleen suurimpaan mahdolliseen mukiin kahvia, lisää runsaasti maitoa ja yrittää sitten sulkea mukin valkoisella muovikannella, joka vasta monen yrityksen jälkeen suostuu naksahuttamaan pahvisen kupin reunan päälle. Ensin mies koettaa maksaa lähimaksulla, mutta summa on liian suuri, hänen pitää syöttää salainen numero ja painaa vihreää.

Yhtäkkiä mies peittää oikean silmänsä pari kertaa kämmenellä, ikään kuin kokeillakseen.

Miehellä on selvästi vaikeuksia näppäillä numerot laitteeseen, korttimaksu onnistuu vasta kolmannella yrittämällä, ja myyjä tiirailee miestä epäilevästi.

Sitten kone suostuu sylkemään kuitin ulos, mies ei ota sitä, vaan nyökkää kiittääkseen ja kävelee varovaisen hitaasti kohti uloskäyntiä, kuumaa kahvimukia kädessä pidellen.

Nuori nainen ei seuraa häntä katseella, vaan nostaa puhelimen tiskiltä ja laittaa sen takaisin korvalle.

"Haloo? Mitä...? Ei, sanoin sulle jo, ettei se onnistu. Mä oon koko viikonlopun töissä..."

Tauko.

"Kyllä, ja maanantaina jatkuu samaan putkeen."

Tauko.

"Ei mun pitänytkään. Pomo pyysi, että jään viikonlopuksi töihin. Se on joutunut karanteeniin."

Tauko.

"Enhän mä voinut tietää! Se soitti eilen illalla myöhään ja kertoi, ettei se voi lähteä kotoa kymmeneen päivään. Ja mä sanoin että okei, mä voin tulla, mitä muuta olisin sanonut?"

Mies ei kuule enempää, koska huoltoaseman automaattiovet sulkeutuvat hänen takanaan.

3.

Ihanaa kun voi ottaa maskin pois ja työntää sen taskuun! Pitää muistaa ottaa huomenna pari uutta mukaan, tämä haisee jo aika oudolle. Pitäisi laittaa se johonkin pieneen muovipussiin, tiedän kyllä, mutten koskaan muista ottaa sellaista mukaan.

Tämä kulkutauti todella muuttaa maailmaa. Ilman sitä emme olisi koskaan saaneet tietää, miltä takintaskumme ja käsilaukkumme tuoksuvat. Ehkä tämä hullu aika kannattaa elää pelkästään tämän kokemuksen vuoksi. Voi näitä uljaan, uuden ajan nautintoja! Nykymaailmassa täytyy olla kiitollinen, kun saa hengittää vapaasti. On arvostettava elämän pieniä asioita, niinhän ne väittävät, ja kaikesta voi nauttia, kunhan on riittävän hyvät hermot.

Kuten tästäkin hilpeästä yksityiskohdasta: vielä vuosi sitten ei olisi ollut kovin fiksua astua johonkin pankkikonttoriin, postiin tai huoltoasemalle naamari kasvoilla. Henkilökunta olisi heti painanut hälytysnappia tiskin alta. Mutta nyt maailma on erilainen, nyt ihmiset katsovat pelästyneinä, kun joku tulee sisätiloihin naama paljaana. Nuoriso varmaankin nauttii tästä taudista, koska pitkästä aikaa on taas helppoa ärsyttää ja kapinoida. Ei tarvitse muuta tehdä kuin nousta bussin tai tulla ruokakauppaan ja näyttää naamansa.

Ilmeisesti tämä paikka ryöstetään harva se päivä, täällä on kameroita joka nurkassa. Mitenköhän kasvontunnistuksen fiksut algoritmit pärjäävät maskipakon aikana? Niillä on varmaan rankkaa. Juuri kun ne olivat oppimassa erottamaan muidenkin ihmisten kasvoja kuin valkoihoisten, niiden myyräntyötä vaikeutetaan pakollisilla maailmanlaajuisilla naamiaisjuhilla. Pitää oikein nostaa

kahvimuki ja ojentaa valvovalle isoveljelle maljatervehdys paljaalla naamataululla! *Here's looking at you, kid!*

Pikku tauko vielä, sitten ajan kaikessa rauhassa kotiin. Mutta ensin siirrän autoni huoltoaseman taakse parkkipaikalle. En halua syyttää tupakkaa täällä bensiinipumppujen vieressä. Ehkä se tatuoitu tyttö tulisi huomauttamaan siitä.

Huoltoaseman takana on iso, tyhjä parkkipaikka, toistakymmentä ruutua. Saan valita vapaasti. Ihan luksusta, Helsingistä ei löytäisi tähän aikaan ikinä vapaata parkkipaikkaa, saatikka ilmaista.

Kun on, mistä valita, valitsen ruudun keskeltä ja peruutan siihen tottuneesti. Vähän liiankin tottuneesti – viime senttimetreillä kuuluu ruma pikku rusahdus.

Olen törmännyt johonkin.

En pahasti, mutta kuitenkin sen verran voimakkaasti, että mukitelineessä seisovasta kahvikupista, sen kannen pikku juomareiästä, lentää muutama pisara kahvia.

Taustapeilistä en hahmota mitään.

Mihin osuin?

Nousen autosta ja katson: olen tönäissyt vetokoukulla takanani olevaa isoa, harmaata kaappia, jossa lukee *Polttoainesäiliön täyt-tö*. Perhana. Metallikaappiin on tullut pieni pyöreä lommo, mutta tuskin sitä huomaa, varsinkaan tässä valaistuksessa. Vetokoukun päässä oleva vanha tennispallo on vähän pehmentänyt iskua. Oikeastaan se oli vain pikku töytäisy, sattuuhan tällaista. Ja miksei kaapin ympärillä ole minkäänlaista turvakaidetta? Kaupungin huoltoasemilla on aina sellainen.

Kumarrun autoon, noukin hansikaslokerosta tupakka-askin ja otan sieltä toiseksi viimeisen savukkeen. Autossa soi vieläkin se pöljä iskelmäkanava, joku bimbo jaksaa siellä hoilata rakkaudesta ja yksinäisyydestä.

Kädet meinaavat loppua kesken. Otan kulauksen kahvia ja laitan mukin auton katolle. Sitten sytytän tupakan. Taas se outo silmäil-

miö. Minun pitää oikein tähdätä, että saan liekin osumaan savukkeen kärkeen. Hassua, miten tämä hämärä tekee näölle kepposia.

Tupakkaa syyttäessäni huomaan, kuinka käteni haisevat huoltoaseman halvalla desinfiointiaineelle. Sekin on ihan koomista: en olisi ikinä uskonut näkeväni päivää, jolloin kaikilla Suomen kasoilla ja baaritiskeillä jaetaan ilmaista alkoholia. Vielä joitakin vuosia sitten oli yleistä, että kovimman luokan deekut epätoivoisina varastivat bensa-asemalta Lasolia ja kittasivat sitä puistoissa. Kai heille kelpaa nykyään myös käsidesi.

Mutta hyvin alkoholi toimii tupakan hajuun, se täytyy muistaa. Jos käteni tuoksuvat vielä kotona, menen heti desinfioimaan ne eikä vaimo epäile mitään. On pandemiasta sentään jotain hyötyä: aina on lupa tuoksua alkoholille.

Myös täällä huoltoaseman takapihalla varoitetaan *nauhoittavasta* valvonnasta. No voi Jeesus! Eihän kukaan tässä maailmassa enää nauhoita yhtään mitään. Herätkää jo, kyltintekijät! Nauhat ovat kuolleet, kaikki tieto menee suoraan jollekin kovalevyille tai pilveen. Miten juuri huoltoasemalla voidaan olla niin vanhanaikaisia, niin viime vuosisataa? Ovathan huoltoasemat modernin kulttuurimme temppeleitä! Huoltoasemilla myydään kaikkea, mitä ihminen voi tarvita: bensiiniä ja alkoholia, tupakkaa ja nikotiinikorviketta, kondomeja ja raskaustestejä, makeisia ja sipsejä, rahapelejä ja SIM-kortteja puhelimeen. Kaikkea sellaista, mikä aiheuttaa riippuvuutta ja minkä päälle valtio voi iskeä muhkeat verot. Ja alkoholia lukuun ottamatta kaikkea myydään kellon ympäri, ainakin toistaiseksi vielä.

Täällä landella myydään huoltoasemilla yhä myös CD-levyjä, vaikka nykyään kaikilla on omat langattomat musiikit ja äänikirjat mukana. Vain pornolehtiä ei taida enää olla edes täälläpäin huoltoasemien lehtihyllyissä, en muista milloin viimeksi näin sellaisia missään. Netti on varmaan pilannut tämänkin bisneksen.

Mitä tekisimmekään ilman huoltoasemia? Onkohan parem-

paa paikkaa kuvastamaan sivilisaatiotamme ja sen suuria saavutuksia? Jos avaruusoliot tulisivat tutkimaan meitä ihmisiä täällä Maa-planeetalla, heidän kannattaisi ehdottomasti laskeutua huoltamon pihalle. Teknologisesti kehittyneenä lajina he eivät varmaan tekisi bensalla mitään, mutta alkoholi ja tupakka saattaisivat kiinnostaa. Käynti pienellä, kaukaisella suomalaisella bensa-asemalla voisi kertoa avaruudesta saapuneille tutkimusmatkailijoille enemmän kuin kaikki laulut ja runot ja piirustukset, joita ihmiskunta on kaivertanut kultaan ja laittanut *Voyager*-luotainten kylkeen.

Voi ei. Näkiköhän se lilatukkainen nuori nainen, että sipaisin vähän tätä kaappia? Tuskin. Hän näytti olevan enemmän kiinnostunut puhelimestaan kuin valvontakameroiden monitorista. Ei hän varmaan huomannut mitään. Jos hän olisi nähnyt, hän olisi jo täällä urputtamassa.

Maanalaisen polttoainesäiliön täyttökaapin ovesa on suuri tarra, jossa kielletään tupakointi ja avotulen teko. Nyt vasta muistan, että minulla on tupakka kädessä. Olen polttanut jo puolet enkä edes huomannut sitä.

Hitto. Pitäisi keskittyä siihen mitä tekee.

Kännykkä piippaa. Pakko kaivaa se taskusta ja katsoa. Joku tyhmä nettimeemi, puoliväkinen väännetty vitsi uusista koronarajoituksista. Vaikkei se minua edes kunnolla naurata, jaan sen muuttaman kontaktin kanssa. En laita sitä ihan fiksuimmille ystäväilleni, mutta parille sivistystaustaltaan vähemmän vaativalle.

Tupakka maistuu yhtäkkiä kitkerälle, huomaan, että olen jo vetämässä palanutta filteriä keuhkoihin. Pudotan natsan ja aion astua sen päälle, mutta se sammuu itsestään märällä asfaltilla. Voihan paska. Tämä rööki meni ihan ohi. Jos kerran polttaa salaa, siitä kannattaisi edes tietoisesti nauttia. Taisin taas polttaa salaa ihan itseltäni. Eikä pitäisi joka kerta reagoida kuin Pavlovin koira, kun puhelin äänтелеhtii. Helvetin huomioteollisuus ja pirun epäsosiaaliset mediat. Luulemme olevamme asiakkaita eikä kukaan tajua,

että olemme tässä bisneksessä itse kauppatavara. Ja jos tajuamme, emme välitä.

Hansikaslokeron askissa olisi vielä yksi.

Pitäisikö se sytyttää saman tien?

Ei, säästän sen. Jospa lähden kotona vielä pienelle iltalenkille, niin voin polttaa sen silloin ja keskittyä nautintoon kuin kahdenentoista lootuskukan zen-buddhisti. Sitä paitsi täällä alkaa olla kylmä. Ei muuta kuin purukumia suuhun, puhelin taskuun ja takaisin lämpimään menopeliin.

Ja sitten taas pimeälle tielle, kohti kotia.

Hupsista! Melkein meinasin unohtaa kahvimukin auton katolle! No, se olisi ainakin tallentunut *nauhalle*, ja ehkä olisin päässyt mukaan johonkin hauskojen kotivideoiden kokoelmaan. Kyllä minulle voisi oikeasti käydä näin. Muttei tällä kertaa. Tällä kertaa olen skarppina.

4.

*Hetki lyö, viime hetki lyö
kukaan aikaa lahjomaan
ei käydä voi milloinkaan...*

Nyt tämä kurjuus saa kyllä riittää, on pakko vaihtaa kanavaa. Jos jatkan tämän kuuntelemista, alan vielä itkeä tai oksentaa tai saan holtittoman naurukohtauksen ja päädyn ojaan.

Ensin laitan turvavyön kiinni, kuuliainen kansalainen kun olen. Taas tämä outo häiriö oikeassa silmässä. Mikä hemmetti? Pitääkö minun mennä silmälääkäriin heti maanantaina? Eräs kaveri kertoi, miten hänen silmästään oli irronnut verkkokalvo. Yhtäkkiä hän näki toisella silmällä vain mustia täpliä ja joitain epämääräisiä hahmoja, ja sen tähden piti käydä neljä kertaa laserleikkauksessa puolen vuoden aikana. Kaverille kerrottiin silmäklinikalla, että tämä ilmiö on yleinen ikäluokassamme.

Onneksi oire häviää nopeasti. Nyt jotain pirteämpää musiikkia, sitten menoksi. Nostan käteni, haluan laittaa kahvin auton mukitelineseen ja sitten painaa radion nappia.

Yhtäkkiä oikeassa silmässä liikkuva kuva hajoaa yksittäisiksi faseteiksi, näen kaiken hidastettuna ja stroboskooppivalossa, ikään kuin jossain diskossa, peilipallon kautta. Sitten myös vasemman silmän optiikka muuttuu hajanaiseksi. Näen kaiken, mutta ikään kuin jonkin kameran efektilinssin lävitse. Aivojeni vasemmassa puoliskossa silmän takana tuntuu yhtäkkiä kihelmöintiä, kutinaa. Sähköinen tunne muistuttaa sitä, kun koskee kielellä yhdeksänvolttisen pariston napoja, mutta on paljon voimakkaampi. Pääni sisällä ra-

sahtelee samalla tavalla kuin joskus sormenpäissä, kun on kävellyt kokolattiamatolla ja koskee sen jälkeen metalliseen ovenkahvaan.

Kihelmöinti voimistuu nopeasti ja leviää ensin toiselle puolelle pääkoppaa, sitten keskeltä alaspäin ja pitkin selkärankaa raajoihin. Sitten kuuluu terävä pamaus, ikään kuin joku olisi antanut minulle voimakkaan korvapuustin koveralla kämmenellä tai pamauttanut ilmalla täytetyn paperipussin pääni vieressä. Tunne muistuttaa etäisesti sitä hetkeä, jolloin tärykalvoni pamahti monta vuotta sitten, kun olin Välimeressä snorklaamassa ja unohdin tasata paineet alas mennessäni.

Jonkinlainen salama iskee päähän, tunnen hetken sietämätöntä kipua silmien takana, ja näkymätön hehkuva tikari lävistää pääni takavasemmalta etuoikealle.

Käteni pysähtyy kesken liikkeen.

Ensin se nousee ja ojentautuu hieman, mutta sitten lakkaa totelemasta, hyytyy, törröttää hölmönä ilmassa ja löpsähtää veltttona alas kuin joku piirroshahmo, joka juoksee vahingossa jyrkänteen reunan yli ja roikkuu vielä hetken avuttomana ilmassa ennen kuin putoaa rotkoon.

Sormien ote pettää, ja kahvimuki putoaa syliini. Kansi irtoaa, ja kahvia roiskuu vatsalle ja sepalukselle.

Ensimmäinen ajatukseni on: miksi nämä kannet eivät koskaan pysy kunnolla kiinni? Sitten vasta huomaan, kuinka oudolta kaikki vaikuttaa. Miksi kahvi ei polta minua? Sehän on vielä aika kuumaa. Mutta se ei tunnu edes lämpimältä. Oikeastaan se ei tunnu edes märältä. Se ei tunnu miltään. Näen ison, tumman läiskän sylissäni, mutta en tunne jalkojani. Enkä käsiäni.

Mutta äkkiä jalkani ja käsivarteni kramppaavat ja nykivät, ikään kuin olisin saamassa sähkösoikkihoitoa. Lihakset supistuvat ja rentoutuvat toistakymmentä kertaa nopeassa tahdissa.

Tyhjä pahvimuki putoaa haarojeni välistä jalkatilan kumimatolle poljinten väliin. Irronnut kansi jää makaamaan syliini.

Sitten kaikki hyytyy paikoilleen. Kehoni lopettaa tahattomat liikkeet, kipu laantuu, samoin outo kihelmöinti ja kutina.

Ei tunnu enää mitään. Missään.

Pääni yrittää yhdistää silmieni välittämät tiedot yhdeksi järkevaksi kuvaksi, mutta se ei tahdo millään onnistua.

Purukumi putoaa suustani ja vierii alas pitkin rintaani. Näen sen hassusti kahtena. Radio tahtoo kellon seisahtuvan ja lyöntien hiljentyvän.

Sitten iskee mustaa.

5.

Missä minä olen? Taisin olla jonkin aikaa tajuton, en tiedä kuinka kauan. Ympärilläni on pimeää, lähes mustaa. Vain himmeä, epä-määräinen kylmä valo kajastaa jostain. Ja jostain kuuluu musiikkia.

Niin joo, istun autossa, sen verran saan pienen ikuisuuden jälkeän selvää silmiäni tuottamasta kuvasta. Ja se sinivihreä hohto tulee navigaattorista ja radiosta. Istun omassa autossani. Tuttu paikka, mutta jokin on nyt hassusti.

Kehoni on lyyhistynyt auton vasenta ovea vasten, ja pääni on painautunut ikkunaan. Yritän liikuttaa itseäni, mutta en hievhadakaan.

Autossa navigaattori loistaa tummansinisenä, epätarkkana läiskänä näkökenttäni yläreunalla. Vähän alempana näkyvät himmeästi radion näytön vihreät numerot ja kirjaimet.

*Liian pitkä matka täältä nyt kotiin on mun
sen ymmärsin äsken mä kun
taas katsoin mä vierasta rantaa...*

Niin, nyt muistan. Olen matkalla kotiin jossain hornan kuudessa, tuntien päässä sivilisaatiosta. Koetan liikuttaa päätäni ja käsiäni, mutta mikään osa kehostani ei toimi. Koetan katsoa itseäni taustapeilistä, mutta kalloni roikkuu niin syvällä rinnassani, etten näe peiliä, vaikka väännän silmät niin paljon yläviistoon kuin mahdollista. Voin vain tuijottaa vatsaani ja paitani nappeja. Sylissäni on iso, tumma läiskä. Ja kahvimukin valkoinen muovikansani.

Vaisto käskee nostaa kättä ja siirtää muovirinkula pois, mutta käsivarteni roikkuvat hassun elottomina hartioista, en tunne niitä.

En voi olla varma, mutta tuntuu, kuin suuni olisi auki ja suupieles-
täni valuisi kuolaa.

Yritän sulkea suuni, mutta se ei onnistu, huuleni ovat tunnot-
tomat eivätkä kasvolihakset ota vastaan mitään käskyjä. Koetan
liikuttaa varpaitani, jalkojani, koetan kohauttaa olkapäitäni, käyn
läpi kehoni kaikki osat ja yritän liikuttaa mitä tahansa lihasta, mut-
ta mikään ei tottele, viesti ei kulje aivoista muualle.

Joku korkeampi voima on pysäyttänyt ajan, vetänyt töpselin
seinästä, painanut jotain näkymätöntä kytkintä ja laittanut minut
standby-tilaan.

Ainoa osa kehostani, joka edes vähän tottelee käskyjäni, ovat
silmät, ja nekin antavat kaksi päällekkäistä kuvaa.

Ilmeisesti olen ollut sen verran kauan pois pelistä, että lämpö-
tila autossa on ehtinyt laskea aika tavalla: hengitykseni näkyy pie-
ninä harmaina höyrypilvinä. En silti tunne kylmyyttä. Enkä lämpö-
äkään, en pystyisi sanomaan istunko saunassa vai kellunko avan-
nossa.

Mitä minulle on tapahtunut? Olinko minä kolarissa? Miksi auto
ei ole sitten rusementunut? Vai onko se täysin murskana enkä vain näe
sitä tässä pimeydessä? Siksikö en tunne jalkojani? Olenko minä-
kin täysin murskana? Mutta mihin olisin törmännyt? En törmännyt
mihinkään, kai muistaisin sen. Vai olenko menettänyt muistini tör-
mäyksessä? Näin voi vissiin käydä, sokki voi aiheuttaa kaikenlaista.

Miksi ilmatyyny ei ole lauennut? Miksei näy sirpaleita? Missä
on ambulanssi, missä poliisi? Miksi en näe vilkkuvia valoja, miksen
kuule hälytysajoneuvojen sireenejä?

En ollut auto-onnettomuudessa. Istun parkkipaikalla huolto-
aseman takana, nyt muistan kaiken. Ja niin, olinhan minä toki tör-
mäyksessä, kun töytäisin vetokoukulla sitä harmaata kaappia, mut-
ta eihän se pikkukolaus voinut aiheuttaa tätä. Eihän? Ei sellaiselle
löydy mitään järkevää selitystä. Minähän nousin vielä autosta kat-
somaan vahingot.

Jos en ollut kolarissa, mikä minua sitten vaivaa? Onko minua ammuttu päähän? Tältäkö se tuntuu? Sanotaanhan, että ammutuksi tuleminen ei satu heti, että kestää hetken, ennen kuin hermot tuntevat sen. Mutta kai se nyt jo tuntuisi. Edes vähän, vaikka itse aivoissa ei ole kipuhermoja. Jos minua olisi ammuttu, se tuntuisi edes ihossa, siellä mistä luoti on mennyt läpi.

Ja miksi joku ampui minua? Eihän minulla ole mitään raivoisia verivihollisia, ei ainakaan pitäisi olla. Vai onko? Vihaako joku minua niin, että haluaa tappaa minut? Enhän minä ole tehnyt pahaa kenellekään. Olenko tietämättäni loukannut jonkun kanssaihmissen kunniaa perinpohjaisesti? Onko hän seurannut minua tänne keskelle ei mitään tehdäkseen minusta lopun? Onko kyse jostain mustasukkaisuusdraamasta? Ylikuumentuneet tunteet ovat yleinen motiivi murhaan. Mutta kuka sen takana olisi? Siitä on todella monia vuosia, että harrastin seksiä jonkun naimisissa olevan naisen kanssa. Tietääkseni. Eikö petetty aviomies yleensä tapa ensin vaimonsa? Ei elämässäni oikein enää pitkin aikoihin ollut sellaista dramatiikkaa, että olisi syytä pelätä kenenkään väkivaltaista kosta.

Ehkä koko outo välikohtaus on vain kohtalokas erehdys, väärinymmärrys.

Ehkä minulla on jossain kaksoisolento, joka on jonkin huume-liigan tai muun rikollisjengin pomona, ja joku hänen kilpailijansa on tilannut netistä siistin murhan, jota ei voi yhdistää keneenkään. Eikö meillä kaikilla ole jossain kaksoisolento?

Mutta mitä jos tämä ei olekaan väärinymmärrys, mitä jos minulla ei olekaan kaksoisolentoa, mitä jos kohteena olenkin minä itse ja joku on tilannut nimenomaan minun kuolemani? Ei kai. Enhän minä kenellekään niin tärkeä ole. Todennäköisemmin se oli harhalaukaus, joku idiootti uusnatsi on leikkinyt metsässä kotitekoisella pyssyllään ja vahingossa ampunut minua. Ilkivaltaa. Järjetön sattuma. Olin vain väärään aikaan väärässä paikassa. Eikö vasta

vähän aikaa sitten joku saanut vahingossa kuulun päähänsä? Tyyp-
pi oli ollut hölkkäämässä, ja joku aluskasvillisuudessa vaaniva met-
sästäjä oli luullut häntä hirveksi ja ampunut hänet siihen paikkaan
yhdellä laukauksella.

Mutta kuka ampuisi vahingossa kohti parkissa olevaa autoa?
Joku känninen sekoboltsi? Joku kamoissa hourailleva vandaali? Joku
terroristi? Onhan Suomessakin kaikenlaisia mielenvikaisia, joku
puukotti ohikulkijoita torilla, joku ampui vastapäisen talon katol-
ta ihmisiä ravintolan terassilla, ja kumpikin ihan vain huvikseen. Ja
onhan meillä ollut myös kouluampumisia, nykyään ei voi koskaan
aavistaa, mitä kaikkea sairasta ihmiset aivoissansa hautovat.

Unohdan hetkeksi etten pysty liikkumaan ja koetan nostaa oi-
keata kättäni tunnustellakseni onko päässäni reikä, mutta käsi ei
liikahda.

Jos minua on ammuttu ulkoa, auton ikkunan pitäisi olla rikki.
Ei se ainakaan pirstaleina ole, sen huomaisin jopa silmäkulmas-
ta. Ja sylissäni pitäisi olla lukuisia pieniä lasinpalasia, muistaakse-
ni autojen ikkunat on tehty sellaisesta turvalasista, joka hajoaa tu-
hannen murskaksi. Mutta ehkä pääni vieressä auton sivuikkunas-
sa onkin vain siisti pieni reikä, niin kuin joskus toimintaelokuvissa.
Kai se jälki riippuisi monesta eri tekijästä, aseiden kaliiperista, etäi-
syydestä ja luodin muodosta, tulokulmasta ja materiaalista. En pys-
ty katsomaan ikkunaa johon pääni nojaa. En näe, valuuko päästä-
ni verta vai ei. En tunne mitään. Mitä ikinä minulle on sattunut, se
ei tunnu missään. Todella uusi, ainutlaatuinen tunne, kun ei tunnu
miltään missään. Ei edes oma paino. Ikään kuin leijailisi avaruu-
dessa. Pelottavaa.

Ehkei minua ammuttukaan, ehkä kyse on jostain ihan muusta.

Olisiko huoltoaseman kahvissa ollut myrkkyä? Se maistui todel-
la kitkerälle, ja vanhaan sumppiin olisi ollut helppoa piilottaa jo-
tain pahanmakuista ainetta. Vai oliko purukumissa myrkkyä? Tai
tupakassa? Käsidesissä? Mutta miten se olisi sinne päättynyt? Ja jos